

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD AT:	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
DYDDIAD:	27 Tachwedd 2014
PWNC :	Adroddiad Blynyddol - 'Gwranddo ar Gwynion a Dysgu oddi wrthynt'
AELODAU PORTFOLLIO(AU):	Kenneth P. Hughes
AWDUR YR ADRODDIAD Rhif Ffôn: E-bost:	Sophie Shanahan / Gareth Llwyd 01248 752717 / 01248 752708 slsss@anglesey.gov.uk / gllss@anglesey.gov.uk

1.0 ARGYMHELLION

A1 – Nodi natur y cwynion a dderbyniwyd yn ystod 2013/14 ynglyn â'r gwasanaethau a ddarparwyd gan yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol.

A2 – Nodi perfformiad yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol yn gweithredu'r Weithdrefn Sylwadau a Chwynion ac yn delio â chwynion.

A3 - Nodi'r Cynllun Gweithredu ar gyfer datblygu'r trefniadau i ddelio'n effeithiol gyda'r sylwadau a chwynion a dderbyniwyd gan ddefnyddwyr gwasanaeth a'u cynrychiolwyr.

2.0 RHESWM

2.1 Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn Gweithredu Gweithdrefn Sylwadau a Chwynion statudol yng Nghymru. Hyd Awst 2014, roedd hyn yn unol â'r rheoliadau a'r cyfarwyddyd 'Gwranddo a Dysgu' a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru yn 2006 (o 01/08/2014, ac y mae'r rhain wedi eu disodli gan reoliadau a chyfarwyddyd newydd gan Lywodraeth Cymru, 'Gwneud pethau'n well'). Mae ymrwymiad i lunio Adroddiad Blynyddol ar weithrediad y Weithdrefn Sylwadau a Chwynion a'i gyflwyno i Bwyllgor Gwasanaethau Cymdeithasol yr Awdurdod Lleol i bwrpasau sgriwtini ac er mwyn monitro'r trefniadau ar gyfer delio'n effeithiol â chwynion a dderbyniwyd gan ddefnyddwyr gwasanaeth a'u cynrychiolwyr.

2.2 Ystyrir ei bod yn hanfodol bod cofnod yn cael ei gadw o sylwadau a chwynion er mwyn i'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol allu dysgu gwersi oddi wrthynt, fel rhan o wella'r ddarpariaeth o wasanaeth. Ystyrir ei bod yn arfer dda i rannu'r adroddiad cwynion blynyddol ag aelodau'r Cyngor er mwyn sicrhau tryloywder.

Awdur: Sophie Shanahan
Teitl Swydd: Swyddog Cwynion a Datblygu Gofal Cwsmer Dros Dro
Dyddiad: 14.10.2014

ATODIAD 1- Adroddiad Blynyddol: 'Gwrandio ar Gwynion a Dysgu oddi wrthynt'

ATODIAD 2- Cynllun Gweithredu 2014/15

ATODIAD 3- Papur Briffio: 'Gwneud Pethau'n Well' - Proses Gwynion Newydd y Gwasanaethau Cymdeithasol

ADRODDIAD BLYNYDDOL 2013/14: ‘Gwranddo ar Gwynion a Dysgu oddi wrthynt’

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn cyfeirio at y modd y gweithredwyd ar Drefn Gwyno a Sylwadau'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn y Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau Plant yn y cyfnod rhwng mis Ebrill 2013 a diwedd mis Mawrth 2014.
- 1.2 Y Swyddog Cwynion a Gofal Cwsmer yng Ngwasanaethau Cefnogi'r Gymuned, yr Adran Gymuned oedd yn gyfrifol am y Drefn Gwyno a Sylwadau yn ystod y cyfnod adrodd hwn. Er mwyn rheoli'r Drefn Gwyno mae'r Swyddog Cwynion yn atebol i'r Cyfarwyddwr Cymuned ac yn cael ei reoli a'i oruchwylio'n ddyddiol gan Reolwr yr Uned Cefnogi Busnes.

2. Sylwadau – Cadarnhaol a negyddol

2.1 Sylwadau Cadarnhaol

- 2.1.1 Cofnodwyd cyfanswm o 34 o sylwadau cadarnhaol oddi wrth ddefnyddwyr y gwasanaeth yn ystod y flwyddyn, sy'n is na chyfanswm y llynedd oedd yn 44. Mae'n bosib mai'r rheswm am hyn oedd nad oedd sylwadau cadarnhaol yn cael eu hanfon ymlaen i gael eu cofnodi. Yn ddiweddar cafodd staff eu hatgoffa am bwysigrwydd anfon sylwadau cadarnhaol a negyddol ymlaen at y Swyddogion Cwynion. Derbyniwyd 25 o'r sylwadau hyn yn 2013/14 oddi wrth ddefnyddwyr y gwasanaeth a'u cynrychiolwyr; roedd 9 o ffynonellau proffesiynol. Roedd y 34 sylw cadarnhaol wedi'u categorio fel a ganlyn:

Sylwadau Cadarnhaol			
Gwasanaethau Plant		Gwasanaethau Oedolion	
Tîm Plant sy'n Derbyn Gofal ac Ôl-Ofal	2	Gofal Preswyl	5
Tîm Lleoli Plant	3	Gofal Cartref	2
Tîm Ymyriad Teuluol	2	Cludiant Cymunedol Môn	1
Cyllid Cleientiaid Dyletswydd	1	Tîm Iechyd Meddwl	1
Gwasanaethau Plant - arall	4	Tîm Anableddau Dysgu	1
		Canolfan Byron	2
		Cyllid Cleientiaid	1

		Cyllid Cleientiaid / Gofal Preswyl	1
		POVA	1
		Tîm Oedolion – y gogledd	2
		Tîm Oedolion – y de	1
		Gwasanaethau Oedolion - arall	4
Cyfanswm	12	Cyfanswm	22

2.1.2 Isod ceir enghreifftiau o sylwadau cadarnhaol gan ddefnyddwyr y gwasanaeth:

“Bu ei hadwaith cyflym a’i hagwedd gadarnhaol o gymorth i gael y cymorth angenrheidiol.... dymunaf i a fy nheulu ddiolch o waelod calon am wasanaeth a chefnogaeth yr ofalwraig gartref yn ystod yr amser anodd hwn” -
Gwasanaeth Gofal Cartref

“Mae hi wedi bod yn bleser gweithio gyda chi gan i chi fod mor agored a gonest gyda mi, yr ysgol a’n pobl ifanc ac yn gefnogol ohonom” -
Tîm Ymyriad Teuluol

“Roedd ganddo wastad amser i drafod fy ngofidiau fy hun ac mae ei gyngor wedi bod yn hynod werthfawr yn ystod yr adegau mwyaf blinderus” –
Tîm Ymyrryd Teuluol

“Yn aml iawn mae’r staff yn mynd y tu draw i rôl eu swydd yn ogystal â dangos urddas yn eu gofal a’u tosturi ac yn cymryd amser i gymdeithasu gyda’r preswylwyr. Maent yn glod i ofal cymdeithasol a gellid gwneud gydag efelychu eu hesiampl mewn mannau eraill–
Gofal Preswyl

“Roedd y gweithiwr cymdeithasol yn gymorth mawr ac yn gymwynasgar. Gwrandawodd ar y pryderon niferus yr oedd gennym gan awgrymu amryfal atebion” -
Tîm Oedolion - y gogledd

2.2 Sylwadau Negyddol

2.2.1 Cofnodwyd cyfanswm o 13 o sylwadau negyddol yn ystod y flwyddyn, o gymharu â saith y llynedd. Cafodd y 13 o sylwadau negyddol eu categorio fel a ganlyn:

SYLWADAU NEGYDDOL			
Gwasanaethau Plant		Gwasanaethau Oedolion	
Tîm Dyletswydd	5	Uned Ddarparu	2

		Anabledd Dysgu	1
		Gofal Preswyl	1
		Tîm Oedolion - y gogledd	1
		Canolfan Byron	1
		Rheoli	2
Cyfanswm	5	Cyfanswm	8

3. Cwynion Cam 1 – Penderfyniad Lleol

- 3.1 Yn y tabl isod crynhoir nifer y cwynion a ddaeth i law dros y chwe blynedd diwethaf am y Gwasanaethau Oedolion a Phlant dan Gam 1, Cam 2 a Cham 3 y Drefn Gwyno a Sylwadau. I roi'r ffigurau hyn mewn persbectif, mae Tabl 1b yn dangos ystadegau ar gyfer y gwasanaethau a ddarperir gan Gwasanaethau Plant, ac mae Tabl 1c yn dangos ystadegau ar gyfer y gwasanaethau a ddarperir gan Gwasanaethau Oedolion yn 2013-14.

Tabl 1a

Blwyddyn	Oedolion Cam 1	Plant Cam 1	Cyfanswm Cam 1	Oedolion Cam 2	Plant Cam 2	Cyfanswm Cam 2	Oedolion Cam 3	Plant Cam 3	Cyfanswm Cam 3
2008/09	45	13	58	2	0	2	1	0	1
2009/10	29	23	52	4	1	5	1	0	1
2010/11	37	20	57	1	2	3	0	0	0
2011/12	25	40	65	3	4	7	0	0	0
2012/13	32	24	56	2	4	6	2	3	5
2013/14	24	26	50	5	6	11	0	0	0

Tabl 1b

Children's Services	
Nifer y Plant mewn Angen ar 31 March	224
Nifer y Plant mewn Gofal ar 31 March	78
Plant a roddwyd ar y Gofrestr yn ystod y flwyddyn	83
Cysylltiadau	3230
Cyfeiriadau	1464
Cysylltiadau â'r Heddlu	1765
Aseidiadau Cychwynnol	514
Aseidiadau Craidd	110

Tabl 1c

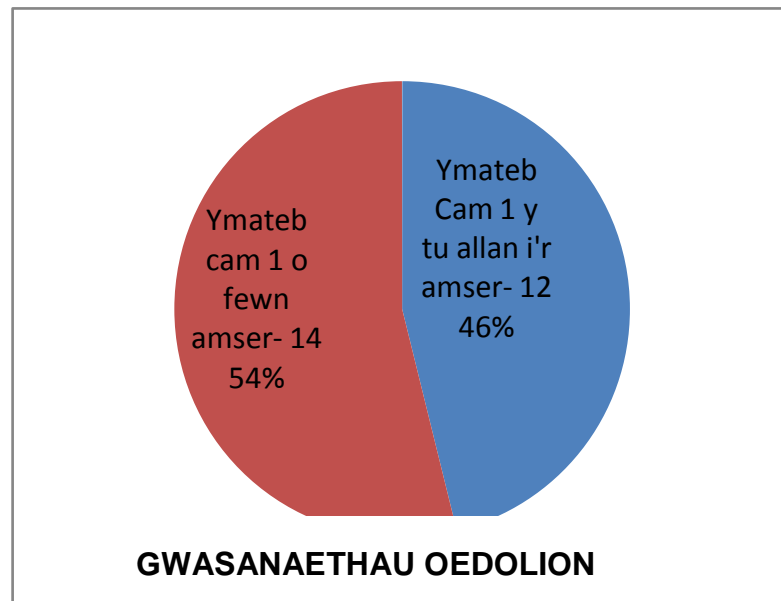
Adult Services	
Nifer yr oedolion yn cael gwasanaeth ar 31 Mawrth	1,609
Cynlluniau gofal newydd wedi'u cwblhau (Gofal Preswyl a Chartref)	739
Cynnal aseidiadau o ofalwyr newydd	403
Pobl yn cael Taliad Uniongyrchol	44
Pobl yn cael gofal cartref preswyl/nysio	690

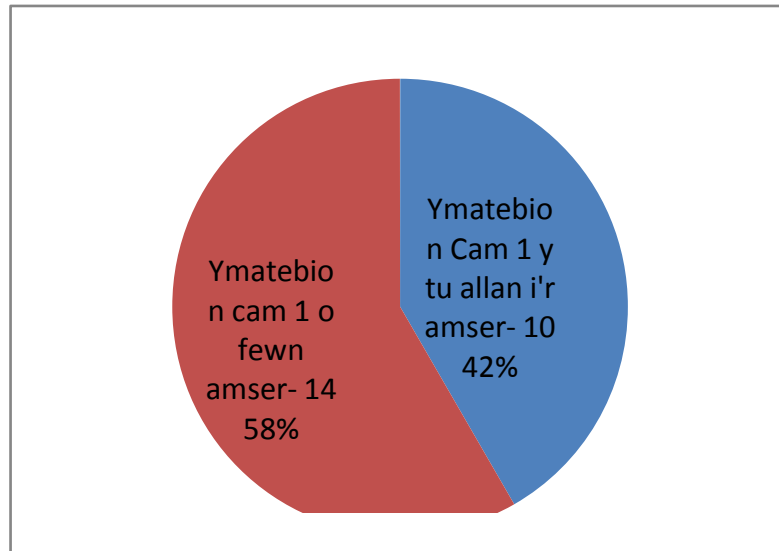
Cynnal adolygiadau	941
Pobl yn cael technoleg gynorthwyol	469
Pobl yn cael offer i'w cynorthwyo gyda gweithgareddau bywyd beunyddiol	579
Pobl yn cael offer i'w cynorthwyo gydag addasiadau mawr neu fach i'w tai	125
Pobl yn cael gwasanaeth ailalluogi	438

3.2.1 Mae Tabl 1a yn dangos bod nifer y cwynion a gofnodwyd dan Gam 1 y Drefn wedi gostwng rhyw fymryn o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Fodd bynnag mae nifer y cwynion sydd wedi'u trosglwyddo i Gam 2 y Drefn wedi codi. Rydym yn parhau i roi pwyslais ar wella ein trefniadau ar gyfer cofnodi sylwadau a chwynion dan Gam 1 y Canllawiau a gwneir pob ymdrech i ymdrin â chwynion ac ymateb iddynt yn gynt er mwyn datrys problemau ac osgoi trosglwyddo pryderon yn uwch. Er enghraifft, cynigir cyfarfodydd i achwynwyr sy'n anhapus gyda'r ymatebion y maent yn eu cael yng Ngham 1 er mwyn ceisio datrys materion heb eu trosglwyddo ymlaen i Gam 2.

3.2.2 Mae'r Siart Olwyn isod yn dangos y perfformiad o ran ymateb i Gwynion Cam 1 o fewn yr amser statudol o ddeg diwrnod gwaith:

GWASANAETHAU PLANT

- 3.2.3 Dengys y ffigurau uchod na ymatebwyd i nifer sylweddol o gwynion o fewn yr amser statudol o ddeg diwrnod gwaith. Roedd cyfran y cwynion yr ymatebwyd iddynt y tu allan i'r amser wedi codi o gymharu â 2012/13 ar gyfer Gwasanaethau Plant, ond wedi gostwng ar gyfer Gwasanaethau Oedolion (53% y tu allan i'r amser ar gyfer Gwasanaethau Oedolion a 33% y tu allan i'r amser ar gyfer Gwasanaethau Plant yn 2012/13). Bydd raid i Reolwyr roi mwy o bwyslais ar flaenoriaethu cwynion er mwyn gwella perfformiad yn y maes hwn . Fodd bynnag cydnabyddir y gall ffactorau megis staffio a maes yr ymchwiliad weithiau ei gwneud yn anos cwblhau ymateb o fewn yr amser.
- 3.2.4 Yn Nhabl 2 dangosir cymhariaeth tair blynedd o'r meysydd gwasanaeth ble daeth sylwadau a chwynion i law dan Gam 1 y Canllawiau yn y Gwasanaethau Plant ac Oedolion.

Tabl 2

CYMHARIAETH PEDAIR BLYNEDD												
GWASANAETH	Sylwadau Cadarnhaol	Cwynion a Sylwadau Negyddol Cam 1	Cyfanswm	Sylwadau Cadarnhaol	Cwynion a Sylwadau Negyddol Cam 1	Cyfanswm	Sylwadau Cadarnhaol	Cwynion a Sylwadau Negyddol Cam 1	Cyfanswm	Sylwadau Cadarnhaol	Cwynion a Sylwadau Negyddol Cam 1 2010/11	Cyfanswm
	2013/14	2013/14	2013/14	2012/13	2012/13	2012/13	2011/12	2011/12	2011/12	2010/11	2010/11	2010/11
Plant	12	31	43	7	25	32	10	41	50	6	21	27
Pobl Hŷn	4	3	7	5	13	18	3	7	15	1	20	21
Anableddau Corfforol	0	3	3	3	6	9	4	6	6	5	4	9
Anableddau Dysgu	1	2	3	0	3	3	0	2	2	3	4	7
Iechyd Meddwl	1	0	1	0	1	1	0	1	1	2	3	5
Gwasanaethau Cefnogi Cymunedol	11	21	32	27	13	40	30	13	42	78	32	110
Gwasanaeth Gwaith Cymdeithasol yn yr Ysbyty	0	0	0	0	1	1	0	0	0	3	2	2
Rheoli a Gweinyddu	5	3	7	2	1	3	1	2	4	2	0	2
CYFANSYMAU	34	63	97	44	63	107	48	72	120	100	86	186

3.3 Roedd dadansoddiad o natur y cwynion Cam 1 yn y Gwasanaethau Plant yn dangos bod y cwynion yn ymwneud, yn bennaf, â:

- Cyfathrebu annigonol gyda theuluoedd sy'n derbyn gwasanaeth;
- Cyfathrebu annigonol rhwng asiantaethau;
- Anfodlonrwydd gyda chofnodi gwybodaeth anghywir;
- Anfodlonrwydd gyda gweithredoedd neu agwedd staff Gwaith Cymdeithasol, gan gynnwys rhagfarn ganfyddedig;
- Oedi wrth ddarparu gwasanaeth neu wybodaeth y gofynwyd amdani gan ddefnyddwyr gwasanaeth a'u rhieni o dan Adran 7 Deddf Gwarchod Data 1998.

3.4 Yn y Gwasanaethau Oedolion, roedd y cwynion Cam 1 yn ymwneud, yn bennaf, â:

- Dim cyfathrebu effeithiol wrth ymateb i negeseuon ac adrodd yn ôl i ddefnyddwyr y gwasanaeth a/neu berthnasau/gofalwyr;
- Anfodlonrwydd gyda dirwyn gwasanaethau i ben neu eu cwtoji;
- Anfodlonrwydd gyda gweithredoedd staff Gofal Cartref;
- Anfodlonrwydd gyda defnyddwyr y gwasanaeth yn cael eu rhoi mewn llety a ganfyddir yn amhriodol.

4. Trosolwg o'r Cwynion Ffurfiol (Cam 2)

4.1.1 Yn ystod y flwyddyn, rhoddwyd blaenoriaeth i geisio datrys problemau cyn gynted â phosib a chafodd Rheolwyr eu hannog i ymchwilio'n drwyadl ac ymateb i'r achwynydd o fewn deg diwrnod gwaith er mwyn datrys materion yn gynnar ac osgoi trosglwyddo cwyn i Gam 2 y Drefn. Bryd hynny byddai raid i Swyddog Ymchwilio Annibynnol edrych i mewn i'r gŵyn. Cynigiwyd cyfarfodydd i amryfal achwynwyr er mwyn ceisio datrys materion.

4.1.2 Yn ystod y flwyddyn cofrestrwyd cyfanswm o 11 cwyn dan Gam 2, sef cynnydd o gymharu â 6 yn ystod y flwyddyn flaenorol. Er y gwneir pob ymdrech i ddatrys cwynion yng Ngham 1, ceir adegau lle nad oes modd gwneud hyn, yn enwedig felly gyda'r achosion mwyaf cymhleth neu pan fo'r achwynydd wedi mynnu mynd yn ei flaen i Gam 2. At hyn, mae'n bwysig cofio bod gan achwynwyr yr hawl i osgoi Cam 1 a gofyn am ystyriaeth ffurfiol dan Gam 2 pe byddant yn dymuno hynny. Ymdriniwyd eisoes dan Gam 1 â chwech o'r achwynwyr yr ymchwiliwyd iddynt dan Gam 2. Mi aeth y cwynion eraill yn syth i Gam 2, un ai oherwydd bod yr achwynydd wedi gofyn am gael mynd yn syth i Gam 2 neu oherwydd difrifoldeb y gŵyn er, yn y rhan fwyaf o achosion, bu gohebiaeth arall eisoes. Yn aml iawn mae trosglwyddo cwyn i fyny i Gam 2 yn symudiad cadarnhaol i'r achwynydd a'r Cyngor.

4.1.3 Ni chafodd yr un o gwynion Cam 2 yr ymchwiliwyd iddynt yn ystod y flwyddyn eu cwblhau o fewn yr amserlen 25 diwrnod gwaith. Yr amser hiraf a gymerwyd i gwblhau'r broses oedd 77 diwrnod gwaith o pan ddaeth llythyr cwyno Cam 2 i law (neu 56 diwrnod gwaith o pan lofnododd yr achwynydd y rhestr gwynion a gadarnhawyd gyda'r Swyddog Ymchwilio Annibynnol). Y byrraf oedd 35

diwrnod gwaith (neu 28 o pan lofnodwyd y rhestr cwynion). Mae hyn yn adlewyrchu'r ffaith bod nifer o gwynion Cam 2 a ddaeth i law yn 2013/14 yn gymhleth ac yn ymwneud â nifer o gwynion, gan ei gwneud yn ofynnol cael cyfweiliadau gyda nifer o staff. Mewn achosion penodol, bu oedi hefyd oherwydd bod angen ceisio cyngor cyfreithiol cyn rhyddhau adroddiad y Swyddog Ymchwilio Annibynnol i'r achwynydd neu oherwydd nad oedd ymchwilyr ar gael, yn enwedig felly dros fisoedd yr haf.

4.2 Gwasanaethau Plant a'u Teuluoedd

4.2.3 Yn ystod 2013/14, cofrestrwyd chwech o gwynion ym maes Gwasanaethau Plant o dan Cam 2 y Drefn. Trefnwyd ymchwiliadau gan Swyddogion Ymchwilio Annibynnol gyda Pherson Annibynnol yn goruchwyllo tegwch a chydaddoldeb yr ymchwiliad, ac eithrio mewn un achos lle'r oedd y gŵyn yn ymwneud â'r Gwasanaeth yn cymryd camau yng nghyswllt oedolyn yn hytrach na phlant.

4.2.4 Dyma'r gwersi a ddysgwyd:

- Gwella ymdrechion i roi gwybod i deuluoedd am fanylion y brosesau ymchwilio
- Eithriadau dan y Ddeddf Gwarchod data am gael eu cydnabod, a'r sawl a ofynnodd yn eu cylch am gael gwybod amdanynt
- Defnyddwyr gwasanaeth i gael gwybod am newidiadau i bynciau agenda cyfarfodydd
- Defnyddwyr y gwasanaeth neu eu gofalyr/rhieni am gael gwybod am brotocolau os cânt eu heithrio o gymryd rhan mewn cyfarfodydd, ond nid o reidrwydd y rhesymau am y penderfyniad
- Dylid darparu cofnodion cyfarfodydd mewn amser rhesymol
- Dylid cynnal cyswllt rheolaidd os oes pryderon ynghylch lles plentyn
- Rhaid egluro'n glir yn y Drefn yr amgylchiadau pryd y cwblheir asesiad risg
- Rhaid nodi'n yn glir ac yn bendant resymau dros beidio ag anfon copïau o Aseidiadau Cychwynnol at rieni a dylid eu cofnodi
- Gydag achosion lle mae gweithwyr cymdeithasol gyda phlant yn y tymor hir dylid creu trefn amser o ran Digwyddiadau Arwyddocaol
- Rhaid i'r Gwasanaeth Iechyd Meddwl, y Gwasanaeth Plant a CAMHS gydgyssylltu a chydweithio'n well
- Rhaid datblygu llwybr Trawsnewid rhwng gwasanaethau
- Rhaid gwella'r cyfathrebu gyda rhieni a'r gefnogaeth a roddir iddynt
- Rhaid cael eglurder ynghylch cyfrifoldeb mewn achosion sy'n ymwneud â gwahanol asiantaethau
- Rhaid i fframwaith a systemau rheoli perfformiad sicrhau bod aseidiadau'n cael eu cwblhau ar amser
- Sicrhau bod y broses datgofrestru'n cael ei hegluro'n glir i ofalwyr maeth
- Angen mwy o adnoddau er mwyn ymateb i Geisiadau Gwrthrych am Wybodaeth dan y Ddeddf Gwarchod Data mewn amser
- Trafod trefniadau cyswllt gyda'r rhai y mae'r rhain yn cael effaith arnynt a chytuno ar y trefniadau hyn

- Parhau i neilltuo eiriolwyr i bob plentyn sy'n derbyn gofal ac sy'n caniatáu i dderbyn y cyfryw gefnogaeth
- Cefnogaeth a chwmsela arbenigol i blant yn ei gwneud yn ofynnol iddo gael sylw asesiad a Chynlluniau Gofal ac iddo gael ei ddarparu

4.3 Gwasanaethau Oedolion

4.3.1 Yn ystod 2013/14, daeth pum cwyn i law dan Gam 2 y Drefn. Yn nhabl 4 isod edrychir yn fanylach ar y pum cwyn:

4.3.2 Dyma'r gwersi a ddysgwyd:

- Parhau i wneud pob dim posibil i osgoi gormod o oedi ynghylch penderfyniadau am gymorth ariannol
- Parhau i hyrwyddo cydgysylltiad gydag ymatebion gwasanaeth gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a CSYM er mwyn hwyluso gwaith rhyddhau effeithiol ac amserol
- Protocol yng nghyswllt rhannu gwybodaeth allweddol am risgiau yn gysylltiedig gyda defnyddwyr y gwasanaeth gyda staff perthnasol am gael eu hadolygu

5. Panel Adolygu Annibynnol – Cam 3

Yn ystod 2013/14, ni wnaed yr un cais i gynnal adolygiadau annibynnol gan Ysgrifenyddiaeth Annibynnol y Cwynion.

6. Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

- 6.1 Cyflwynwyd un achos newydd i'r Ombwdsmon yn ystod y flwyddyn iddo gynnal ymchwiliad i achos o gamweinyddu gan y Gwasanaethau Cymdeithasol. Roedd y gŵyn hon yn ymwneud â chŵyn yr ymchwiliwyd iddi eisoes dan Gam 2 y Drefn Gwyno (MH001- gweler Tabl 3 uchod). Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ag ymchwilio i'r gŵyn hon oherwydd bod rhai o'r pryderon yn dyddio'n ôl dros flwyddyn a bod yr holl bryderon diweddar wedi cael sylw dan Gam 3 Trefn Gwyno'r Gwasanaethau Cymdeithasol ac na fyddai dim i'w elwa o gynnal ymchwiliad ychwanegol. At hyn, daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad bod y Cynllun Gweithredu'n dystiolaeth bod yr Awdurdod yn parhau i weithredu ar yr argymhellion gwella a wnaed yng Ngham 2.
- 6.2 Gwnaed penderfyniad ar un achos a gyflwynwyd i'r Ombwdsmon yn 2012/13. Penderfynodd yr Ombwdsmon beidio ag ymchwilio i'r gŵyn hon, yr ymchwiliwyd eisoes iddi dan Gam 1 y Drefn Gwyno, oherwydd nad oedd yr achwynydd wedi achub ar y cyfle i gyflwyno digon o resymau dros anghytuno gyda dogfennau a phenderfyniadau ac nid oedd wedi rhoi digon o gyfle i'r Gwasanaethau Cymdeithasol ymateb i'r gŵyn.

7. Ymgynghoriad Llywodraeth Cymru – “Gwneud Pethau’n Well”

Rhoddwyd ystyriaeth i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru “Gwneud Pethau’n Well” a chafwyd trafodaeth arno trwy AWCOC (Grŵp Swyddogion Cwynion Cymru Gyfan) a NASH (Penaethiaid Gogledd Cymru o Wasanaethau i Oedolion). Cyhoeddwyd y ddogfen ymgynghorol ‘Gwrandio a dysgu: Canllawiau ar ddelio â chwynion a sylwadau yng ngwasanaethau cymdeithasol llywodraeth leol gan Lywodraeth Cymru ym mis Tachwedd 2013. Y prif newidiadau yn y canllawiau, y mae disgwyl gweithredu arnynt o fis Awst 2014 ymlaen, yw gwneud i ffwrdd â Cham 3 y Panelau Adolygu Annibynnol, a rhoi pwyslais ar gynnig i gwrdd ag achwynwyr fel rhan o Gam 1 y broses gwyno. Gweler Atodiad 3 yr adroddiad hwn os gwelwch yn dda am grynodeb o’r weithdrefn newydd.

**Sophie Shanahan,
Swyddog Cwynion a Datblygu Gofal Cwsmer Dros Dro**

**Gareth Llwyd,
Rheolwr yr Uned Cefnogi Busnes.**

Dyddiad: Mis Mai 2014

O.N. Dyma fersiwn fer o'r adroddiad llawn.

Cynllun Gweithredu 2014/15

Maes	Gweithredu	Camau gan Bwy	Erbyn pryd
1. Cryfhau Gweithrediad y Drefn Gwyno a Sylwadau	i) Rhaid i ni sicrhau'n barhaus bod holl staff yr Adran – yn yr holl wasanaethau, yn dilyn y Canllawiau ac yn cofnodi sylwadau cadarnhaol a negyddol a chwynion fel bod modd i'r Swyddog Cwynion allu cadw ystadegau cywir	Penaethiaid Gwasanaeth a Rheolwyr Tîm	Parhaus
2. Ymdrin â chwynion yn effeithiol ac amserol dan Gam 1 Cham 2 y Drefn	<p>i) Cynnal ymchwiliad trylwyr i gwynion yng Ngham 1 y Drefn i sicrhau ymateb cynhwysfawr mewn ymgais i leddfu anfodlonrwydd ac osgoi trosglwyddo ymlaen i Gam 2</p> <p>ii) Sicrhau ymatebion amserol i gwynion o fewn yr amser penodol o ddeg diwrnod gwaith dan Gam 1 y Drefn. (Bydd yr amser hwn yn newid i ddeg diwrnod gwaith i gwrdd â'r achwynydd a phymtheg diwrnod gwaith ar gyfer yr ymateb ysgrifenedig pan weithredir ar y canllawiau newydd.)</p>	<p>Penaethiaid Gwasanaeth / Rheolwyr Gwasanaeth</p> <p>Penaethiaid Gwasanaeth / Rheolwyr Gwasanaeth</p>	<p>Parhaus</p> <p>Parhaus</p>

	(iii) Sicrhau ymatebion amserol i gwynion o fewn yr amser penodol o bum diwrnod gwaith ar hugain dan Gam 2 y Drefn.	Swyddog Cwynion Dynodedig	
3. Dysgu gwersi o ymchwiliadau i gwynion	Llunio cynlluniau gwaith mewn ymateb i argymhellion mewn adroddiadau ymchwilio i gwynion	Penaethiaid Gwasanaeth / Rheolwyr Gwasanaeth	O fewn 20 diwrnod o roi i'r achwynydd ymateb ysgrifenedig ffurfiol a chopi o adroddiad yr ymchwiliad
4. Rhoi gwybodaeth am weithrediad y Drefn Gwyno a Sylwadau	i) Sicrhau bod y llyfryn gwybodaeth am y Drefn Gwyno'n cael ei chylchredeg yn eang i bob plentyn mewn angen sy'n cael gwasanaeth gan yr Adran	Arweinyddion Tîm	Parhaus
	ii) Dosbarthu taflenni cwyno i bob defnyddiwr / gofalwr sy'n cael asesiad o anghenion a gwasanaethau cefnogi gan yr Adran.	Arweinyddion Tîm	Parhaus
	iii) Sicrhau bod Rheolwyr Gwasanaeth a Rheolwyr Tîm yn llwyr ymwybodol o Drefn Gwyno a Sylwadau newydd y Gwasanaethau Cymdeithasol y mae disgwyl ei gweithredu o fis Awst 2014 ymlaen.	Swyddog Cwynion Dynodedig	Mis Gorffennaf 2014
5. Rhoi hyfforddiant ar weithrediad y Drefn Gwyno a Sylwadau	Rhoi sesiynau hyfforddi blynyddol ar ymdrin â chwynion yn effeithiol a defnyddio sgiliau cyfryngu	Uned Datblygu'r Gweithlu	Mis Hydref 2014

Papur Briffio: 'Gwneud Pethau'n Well' - Proses Gwynion Newydd y Gwasanaethau Cymdeithasol

Cyd-destun

Cafodd y drafft cyn ymgynghori 'Cyfarwyddyd ar drin cwynion a sylwadau gan wasanaethau cymdeithasol awdurdod lleol' ei ryddhau ar 14 Mai 2014. Dyddiad gweithredu'r cyfarwyddyd a'r rheoliadau newydd yw **1 Awst 2014**.

Mae'r cyfarwyddyd newydd yn disodli 'Gwrando a Dysgu' ac mae'n cefnogi gweithrediad rheoliadau Gweithdrefn Gwynion Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014 a Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Cymru) 2014.

Mae'n sicrhau y bydd y broses ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol yn cyd-fynd gyda'r Polisi a'r Canllawiau Enghreifftiol ar gyfer Cwynion a Phryderon a chyda Gweithdrefn Gwynion GIG Gweithio i Wella.

Y Prif Newidiadau o 1 Awst 2014:

Materion	Gwrando a Dysgu (Ebrill 2006)	Gwneud pethau'n well (01/08/14)
1. Diffiniad o gŵyn	<p>Dim diffiniad pendant, ond yn dweud y gall cwyn godi oherwydd:-</p> <ul style="list-style-type: none"> - gwrthod gwasanaeth, - ansawdd, amllder, cost gwasanaeth, - gwrthwynebu penderfyniad, ansawdd gwasanaeth, - oedi mewn gwasanaeth, - darparu/dim darparu gwasanaeth, - ymdrin ag achos, - agwedd ac ymddygiad staff, - y modd y defnyddir meini prawf asesu a chymhwysedd. 	<p>Yn cynnwys yr holl gwynion i ALI. Cwyn yw:-</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mynegiant o anfodlonrwydd neu bryder, - Ysgrifenedig, llafar neu yn cael ei gwneud drwy unrhyw ddull cyfathrebu arall, - Yn cael ei gwneud gan un aelod o'r cyhoedd neu fwy, - Am weithrediad darparwr gwasanaeth cyhoeddus neu ddiffyg gweithredu, - Neu am safon gwasanaeth. <p>Nid yw cwyn yn:-</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - Gais cychwynnol am wasanaeth, - Yn apêl yn erbyn penderfyniad priodol, - Yn ceisio cael newid i ddeddf neu bolisi 'a wnaed yn briodol', - Yn lobio i hyrwyddo achos.
2. Cyfyngiad amser ar y gŵyn	Dim cyfyngiad o ran amser	Blwyddyn i wneud cwyn o ddyddiad y digwyddiad.
3. Pwy all wneud cwyn?	Amlinelliad clir o gymhwysedd gwasanaethau plant ac oedolion i gwyno.	<ul style="list-style-type: none"> - Pobl y mae gan yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol ddyletswydd statudol i ddarparu gwasanaethau iddynt, - Person y mae'r ALI wedi methu â darparu gwasanaethau iddo / iddi, cynrychiolydd plentyn sy'n derbyn gwasanaeth.
4. Ymchwiliadau sy'n cyd-redeg	<p>Rhaid ystyried a fyddai'r gŵyn yn rhagfarnu gweithgareddau - cyfreithiol neu ddisgyblaethol. Ymchwiliadau'r Heddlu neu'r Cyngor Gofal, gweithgareddau sifil ac y mae hefyd yn cynnwys cyfarfod rhyngasiantaethol ar faterion Diogelu Plant a Diogelu Oedolion Bregus.</p> <p>Trafodaeth llawer mwy clir ar y broses diogelu plant ac oedolion yn y cyfarwyddyd hwn. Hefyd trafodaeth ar gwynion sawl ALI, cwynion iechyd/Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, addysg a chwynion yn cael eu rheoleiddio gan AGGCC.</p>	<p>Rhaid ystyried a fyddai'r gŵyn yn rhagfarnu gweithgareddau - cyfreithiol neu ddisgyblaethol, ymchwiliadau'r Heddlu neu Cyngor Gofal a gweithgareddau sifil. Nid yw'n dweud yn hollol glir bod angen rhoi ystyriaeth i faterion Diogelu Plant neu Ddiogelu Oedolion Bregus.</p>
5. Egwyddorion allweddol	15 o egwyddorion allweddol yn cael eu sefydlu	<p>Mae rhai yn debyg i egwyddorion allweddol Gwrando a Dysgu.</p> <p>Maent yn canolbwyntio ar:- Gwasanaeth sy'n canolbwyntio</p>

		<p>ar y dinesydd, canolbwyntio ar gwynion a dim ar y broses, mynediad rhwydd, trin gydag urddas a pharch, staff sy'n delio gyda chwynion wedi'u hyfforddi'n dda, darparu taflen gwynion yn y cyswllt cyntaf, canolbwyntio llawer mwy ar yr iaith Gymraeg ac egwyddor trosfwaol 'Mwy na Geiriau' i ddiogelu a hyrwyddo lles yr achwynydd. Cyfarwyddyd ar sut i greu a chael mynediad a phroses syml, deg a diduedd, amserol, effeithiol a chyson, ymatebol ac yn darparu gwelliant parhaol.</p> <p>Mae Adran 39 yn benodol yn amlinellu rôl y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fel:-</p> <ul style="list-style-type: none"> - un sy'n cymryd perchnogaeth o'r broses gwynion, - yn rheolaidd yn adolygu ac yn sgriwneiddio ei effeithlonrwydd, - yn derbyn adroddiad monitro cwynion yn rheolaidd, - gwersi a ddysgwyd o gwynion, - adroddiadau rheolaidd i'r Cabinet, - adroddiad cwynion blynyddol.
<p>6. Swyddogaethau</p>	<p>Angen uwch swyddog gyda chyfrifoldeb cyffredinol. Yn amlinellu cyfrifoldebau allweddol. Yn rhoi amlinelliad o swyddogaeth y Swyddog Cwynion.</p>	<p>Yn dweud bod angen uwch swyddog gyda chyfrifoldeb cyffredinol. Newidiadau bychan iawn i Gwrando a Dysgu. Rôl y Swyddog Cwynion yr un fath ag yn Gwrando a Dysgu. Yn amlinellu swyddogaeth Swyddog Ymchwilio Anibynnol a Pherson Annibynnol – mae hyn yn newydd ac yn llawer mwy llym oherwydd bod yn rhaid i'r swyddogaeth fod yn un annibynnol. Dyma fu'r ymarfer</p>

		yn hanesyddol yng Ngwynedd ac Ynys Mon.
7. Cyfnod Datrysiaid Lleol	<p>Yn trafod datrysiaid lleol yn hytrach na datrysiaid 'anffurfiol'. Yn cynnig cyfarwyddyd ar agweddau tuag at gam 1 e.e. gweithredu, ymddiheuriad, cyfryngu ac ati.</p> <p>Amserlen: 10 niwrnod gwaith, gyda phosibilrwydd o ymestyn 10 diwrnod gwaith arall gyda chytundeb yr achwynydd.</p>	<p>Y prif newid yw bod yn rhaid i'r gwasanaeth gynnig trafod cwyn gyda'r achwynydd.</p> <p>Os caiff y gŵyn ei datrys, rhaid wedyn ysgrifennu at yr achwynydd gyda thelerau'r datrysiaid o fewn 5 diwrnod gwaith.</p> <p>Sicrhau cyngor a hyfforddiant i staff.</p> <p>Amserlen – Rhaid cydnabod derbyn o fewn 2 ddiwrnod gwaith.</p> <p>10 niwrnod gwaith, estyniad ond mewn amgylchiadau 'eithriadol' ac mewn cytundeb gyda'r achwynydd.</p>
8. Cam 2	<p>Ymchwiliad Annibynnol. Gall yr ymchwilydd fod yn fewnol cyn belled ag nad yw'n rhan o reoli llinell y gwasanaeth dan sylw. Amserlen - 25 diwrnod o'r amser y gwnaeth yr achwynydd nodi ei fod ef/hi eisiau gwneud cwyn.</p>	<p>Yn debyg ond yn gofyn i'r Ymchwilydd fod yn allanol. Syniad o drefniant dwyochrog gyda Chynghorau eraill.</p> <p>Amserlen – yn debyg ond gellir cytuno ar y dyddiad cychwyn – mae rhywbeth tebyg i'r arferion cyffredin ar hyn o bryd ar yr amserlen bresennol yn amhosibl.</p> <p>Rhaid i bob achos o oedi oherwydd amgylchiadau eithriadol gael eu cytuno gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol. Rhaid gwneud cofnod o benderfyniad y Cyfarwyddwr a'i gadw.</p>
9. Cam 3	Panel Annibynnol Cam 3	Dim panel. Ombwdsmon.